

А. Остенда

Сілезька академія

Н. Фалько, І. Остополець

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

Т. Несторенко

Бердянський державний педагогічний університет

СПІВПРАЦЯ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ: CASE STUDY

Виповнюється чотири роки Угоді про співпрацю між Мелітопольським державним педагогічним університетом імені Богдана Хмельницького (МДПУ) та Сілезькою академією (до 2022 року – Вища школа технічна в Катовіце, Республіка Польща). У зв'язку з цим хочемо підкреслити важливість співпраці наших університетів саме у період активних реформ як у польській, так і українській системах освіти.

З 1.10.2018 вступив в силу новий закон про вищу освіту в Польщі [5]. Він надав основні вектори комплексного реформування вищої освіти у Польщі у всіх сферах діяльності університетів. Згідно з цією реформою, яку також називають «Конституцією для науки», у вищих навчальних закладах Польщі змінюються Статути освітніх закладів, надається більша автономія університетам, змінюються і спосіб отримання вчених ступенів, і модель фінансування освітніх закладів тощо. У вищих навчальних закладах з'явився новий орган – Рада університету. Великого значення набуває студентське самоврядування. Едукація здобувачів вищої освіти є студентоцентрованою.

В Польщі попередня система освіти піддавалась критиці. Алгоритм, від якого залежала дотація (державне фінансування), була побудована, насамперед, на підставі кількісних показників, а не якісних. Одним з головних критеріїв була кількість студентів, які навчаються у закладі вищої освіти. З цієї причини, університети конкурували за кожного абітурієнта, і це призводило до зниження рівня якості освіти.

Згідно з новим Законом, зменшується кількість студентів, але це не означає катастрофу для вищої освіти Польщі, адже загальна сума фінансування навчальних закладів не скорочується. Отже, при такому реформуванні важливішою стає не кількість студентів, а результат навчання, наприклад, кількість випускників, які успішно завершили навчання і набули

необхідних професійних компетенцій, проведення наукових досліджень та інші їх досягнення тощо.

Сьогодні в Україні також відбуваються зміни в системі освіти загалом, і вищої освіти зокрема. Вони пов'язані з процесами оновлення освітніх програм, що відбувається в останні десятиріччя також і у європейських країнах та пов'язано з визнанням значущості освіти і науки як рушіїв суспільного добробуту та прогресу. Саме тому вказати на можливі шляхи вдосконалення структури і змісту вітчизняної освіти може зарубіжний досвід. Отже, вивчення досвіду реформи системи освіти у Польщі, особливо досягнень та подолань перешкод на її шляху, є надзвичайно актуальним для України.

При цьому Україна долає ті ж труднощі, з якими зіткнулася польська система освіти. До таких труднощів можна віднести недостатнє фінансування, реорганізацію шкіл, повільні зміни у якості освіти, проблему перекваліфікації кадрів, працевлаштування вчителів, зростання захворюваності дітей та багато інших. Крім того, однією із негативних тенденцій, що свідчить про незадовільний стан української освіти, є її невідповідність європейським та світовим ринкам праці. В українському суспільстві існує ситуація, коли звичайний зв'язок між рівнем освіти, можливістю отримати роботу та оплатою праці розірвано. До того ж більшість легальних європейських ринків праці недосяжні для українців. Усе це вимагає змін не тільки в освіті, а й у політиці, економіці, управлінні.

Офіційно наукове співробітництво української та польської держав бере початок із підписання угоди про наукове співробітництво між Україною та Польщею ще в 1997 р. В 2015 р. між Міністерством освіти і науки України та Міністером національної освіти Республіки Польща була укладена угода про співробітництво в галузі освіти [2]. Сам факт приєднання України до Болонського процесу активізує співробітництво у галузі науки і освіти, зокрема в такій формі, як безпосередні зв'язки між вищими навчальними закладами обох країн.

В рамках угоди про співпрацю між Мелітопольським державним педагогічним університетом імені Богдана Хмельницького і Сілезькою академією здійснюється наступна робота:

- у сфері освітньої діяльності: обмін досвідом в галузі організації навчального процесу і методики викладання; реалізація програми мобільності викладачів і студентів; проведення науково-методичних конференцій і семінарів із проблем впровадження сучасних методів навчання; обмін

науковою, навчально-методичною літературою і програмними продуктами; спільна підготовка і видання навчальних посібників та ін.;

- у сфері наукової діяльності: спільна участь в організації і роботі науково-практичних конференцій і семінарів, в тому числі студентських; підготовка і видання спільних наукових праць; проведення двосторонніх наукових стажувань викладачів, аспірантів і студентів; обмін науково-технічною літературою, що видається викладачами і співробітниками університетів;

- у сфері культури: організація заходів з метою кращого ознайомлення українських громадян з польською культурою і польських громадян – з українською; обмін запрошеннями для участі у фестивалях, конкурсах та інших культурно-масових заходах, що проводяться університетами.

За вказаний період МДПУ та Сілезькою академією було проведено більше десяти спільних міжнародних науково-практичних конференцій, науково-методичних семінарів, на яких обговорювалися проблеми реформування систем освіти в країнах ЄС, особливості підготовки науково-педагогічних кадрів в Україні та країнах ЄС, круглих столів, де порушувалися питання гуманітаристики та обговорювалися проблеми підвищення якості освіти в країнах-партнерах, понад два десятки майстер-класів і тренінгів.

У польському журналі «Zeszyty naukowe Wyższej Szkoły Technicznej», який індексовано в наукометричній базі Index Copernicus і видається академічним видавництвом Сілезької академії, опубліковано більше десяти наукових статей викладачів Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б. Хмельницького, в тому числі і в співавторстві з польськими колегами. Спільно польськими вченими опубліковано низку статей у європейських журналах, колективних монографіях та конференційних збірниках наукових праць.

Важливим для наших університетів був міжнародний проект «Євроінтеграція в освіті, науці і культурі», в програму якого входили участь у наукових, освітніх і культурних заходах, а також відвідування європейських університетів і ознайомлення із особливостями едукативного процесу у них. Вагомими формами роботи у розширенні студентської та викладацької академічної мобільності стали освітньо-ознайомчі поїздки до вищих навчальних закладів Польщі, Чехії, Словацької республіки та Німеччини, які здійснювалися в рамках цього проекту. В них брали активну участь і викладачі

та студенти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б. Хмельницького.

Крім цього, внаслідок такої спільної взаємодії і домовленостей між університетами, польські вчені можуть здійснювати бібліотечні пошуки в каталогах наукових бібліотек різних вишів України, а українські вчені можуть працювати з бібліотечними фондами у Польщі. Ці дослідження стосуються удосконалення викладання окремих дисциплін, дидактики, методики використання найновітніших технічних засобів навчання. Науково-практичні конференції, які проходять у навчальних закладах Польщі і України, сприяють поглибленому вивченню не тільки наукового та історичного досвіду, але й вивченню педагогічного потенціалу обох країн.

Українці мають можливість спостерігати за роботою своїх колег: викладачі обмінюються педагогічним досвідом, а студенти можуть порівнювати рівень завантаженості їх однолітків, знайомитися з освітніми програмами і напрямками та особливостями навчання у європейських університетах.

Якщо порівняти роботу приватних навчальних закладів Польщі і України, відмітимо, що в Польщі держава жорстко контролює кількість студентів, які навчаються на денній та заочній формі, кількість годин на вивчення освітнього компоненту, рівень підготовки викладацького складу тощо.

На думку багатьох українських викладачів, було б бажано запозичити деякі елементи методики викладання польських колег. Польські педагоги вважають, що їм є теж багато чому повчитися у українських колег. Зокрема, їх зацікавили такі форми проведення практичних занять, як колоквиуми, бліц-опитування, дебати і дискусії, де відбувається висловлення власних думок з приводу тієї чи іншої проблематики.

Зростання кількості та інтенсивності наукових контактів не повинно розглядатись як самоціль. У першу чергу, треба виходити з того, що такий рівень сприяє кращому порозумінню між народами, усвідомленню спільності європейського дому, і без сумніву, є важливим чинником стратегічного партнерства між двома країнами.

Висновок. Розвиток співробітництва у галузі науки та освіти є одним із важливих шляхів залучення двох Центральноєвропейських країн – України і Польщі – як активних суб'єктів творення інноваційної моделі розвитку, до світової скарбниці інтелектуальної власності. Зміст та механізми цієї співпраці в ХХІ ст. все більше набирають цивілізованих ознак, базуються на

фундаментальних цінностях громадянського суспільства. Пріоритетом співпраці в галузі освіти та науки між Україною та Польщею є підвищення якості освітніх послуг університетів, а також розширення можливостей міжлюдських контактів. Водночас, розширення наукових та освітніх зв'язків розглядаються Україною й Республікою Польща як свідчення політичного порозуміння та запорука сталості економічних відносин між країнами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Остополець, І., Несторенко, Т., Остенда, А. (2019). Наукове, освітнє і культурне співробітництво України і Польщі: потенціал розвитку. Improving the life quality: view of scientists. Volume of Scientific Papers. The Academy of Management and Administration in Opole, 609-614. <https://shorter.me/j26yo>.
2. Угода між Міністерством освіти і науки України та Міністром національної освіти Республіки Польща про співробітництво в галузі освіти. 19.01.2015. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_180#Text
3. Nestorenko, T., Nestorenko, O., Peliova, J. (2017). Displaced and Fake Universities – Experience of Ukraine. Economic, Political and Legal Issues of International Relations. Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta medzinárodných vzťahov, 265-271. https://shorter.me/zRj_R.
4. Ostenda, A. Nestorenko, T. (eds.) (2022). Digitalization and information society. Selected issues. Monograph. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts, University of Technology, Publishing House of University of Technology, 53. <https://shorter.me/bX00q>.
5. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (2018). Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. https://shorter.me/WV_ar.

Є.С. Подаков

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах глобалізаційних змін відбувається модернізація технологій, перехід до інформаційно-технологічного суспільства, утвердження пріоритетів сталого розвитку. У сучасному світі, де технології розвиваються з небаченою швидкістю, цифровізація стає не лише трендом, а й необхідністю

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України
Університет Генуї (Італія)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський» (Болгарія)
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
ГО «Прогресильні»
Сілезька академія (Польща)
Школа англійських і американських студій,
Eötvös Loránd Університет (Угорщина)
Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (Молдова)
Інститут Союзу вчених Литви (Литва)
Cäcilienshule (Німеччина)

Збірник матеріалів
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»
04–05 жовтня 2024 року

October 04-05, 2024
THE 2nd INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “MODERN HIGHER EDUCATION: ACHIEVEMENTS,
CHALLENGES AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN
CONDITIONS OF UNCERTAINTY”
October 04-05, 2024

Запоріжжя – Мелітополь, 2024

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

ISBN 978-966-488-303-7

*Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 4 від 29.10. 2024 р.)*

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Глебова Н.І. – доктор соціологічних наук, професор;

Полякова Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Гузь Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Проценко А.А. – кандидат педагогічних наук, доцент

Спірінцев Д.В. – кандидат технічних наук, доцент

Остополець І.Ю. – кандидат психологічних наук, доцент

Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 04–05 жовтня 2024 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2024. 330 с.

У збірнику оприлюднено матеріали учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності», яка відбулася у змішаному форматі 04–05 жовтня 2024 р. у м. Запоріжжя на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Збірник призначено для наукових працівників, студентів, аспірантів, викладачів закладів освіти різних рівнів.

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

© Авторський колектив, 2024

ЗМІСТ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	10
<i>Bogdan S.</i> Teaching the language in diplomacy in a highly interconnected world.....	10
<i>Boiarsky N., Gontis V.</i> Challenges and prospects of international academic mobility during the war.....	12
<i>Бабко Н., Vitkovskiy Y.</i> Основні тенденції розвитку вищої освіти в Республіці Польща.....	16
<i>Білецька М., Підварко Т.</i> Особливості формування виконавської майстерності вчителя музичного мистецтва.....	18
<i>Гончарова О., Маслова А.</i> Вплив міжнародних освітніх проєктів на розвиток потенціалу закладів вищої освіти.....	22
<i>Гура Т., Зільберг М.</i> Професійна спрямованість як необхідна якість особистості майбутнього психолога.....	24
<i>Zinenko N.</i> Developing global skills in ESL teaching.....	28
<i>Ігнатюк О., Поліщук Д.</i> Формування професійно-педагогічної компетентності аспірантів технічного університету в контексті перспективних тенденцій розвитку вищої освіти в Україні та за кордоном.....	31
<i>Качур А.</i> Структура професійної ідентичності ІТ-фахівця.....	36
<i>Klochko A., Prokopenko A.</i> Transformation of higher military education in Ukraine in the context of euro-atlantic integration.....	38
<i>Кузьменко В., Кирилішина М.</i> Вплив травматичного досвіду на психічне здоров'я та сон.....	43
<i>Литвиненко П., Солодовник Т.</i> Організаційна компетентність як складова професіоналізму майбутнього психолога.....	46
<i>Міхліна Т.В.</i> Діагностика тривожності українців у період воєнного стану.....	48

Моложон К. Особливості організації професійної підготовки педагогічних працівників в контексті інтеграції вітчизняної освіти в європейський освітній простір	50
Оржель О., Шофолова Н. Активатори розвитку вищої освіти України	56
Остенда А., Фалько Н., Несторенко Т., Остополець І. Співпраця університетів України і Польщі: Case study	63
Подаков Є. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти.....	67
Пільщиков І. Тенденції вищої освіти в Україні у воєнний період.....	71
Поліщук Д. Час як чинник формування організаційної культури майбутніх викладачів вищої школи у закладах вищої освіти.....	73
Саюк М. Дуальність магістерської підготовки освітніх лідерів в Нідерландах.....	76
Скребовська С., Голосов А. Інтелектуальна власність здобувачів вищої освіти та право на її захист у процесі навчання.....	79
Федюніна О. Значення української мови у процесі формування ціннісних орієнтирів здобувачів вищої освіти України.....	82
ТРЕТЯ МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ – ШЛЯХ ДО КОНСТРУКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ ЗАРАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	87
Арабаджи О., Арсененко І., Донець І. Соціальна та громадянська відповідальність університету: Досвід МДПУ імені Богдана Хмельницького	87
Букреєва І., Гончаренко І., Хруставчук Є. Толерантність як запорука розвитку багатокультурної громади	93
Євтифієв А. Професійна підготовка майбутніх магістрів фізичної культури і спорту до організації оздоровчих та спортивних заходів як умова забезпечення реалізації цілей сталого розвитку в Україні.....	98
Пачев С., Пачева В., Колева К. Реалізація третьої місії університету (з досвіду роботи центру болгаристики МДПУ імені Богдана Хмельницького у 2008-2021 роках).....	100
Резнік С. Формування викладацького лідерства у майбутніх фахівців освітніх, педагогічних наук як шлях до соціально орієнтованого навчання.....	103

Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 04–05 жовтня 2024 р.)

Редакційна колегія:

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Глебова Н.І. – доктор соціологічних наук, професор;

Полякова Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Гузь Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Проценко А.А. – кандидат педагогічних наук, доцент

Спірінцев Д.В. – кандидат технічних наук, доцент

Остополець І.Ю. – кандидат психологічних наук, доцент

Технічний редактор: канд. тех. наук, доцент Спірінцев Д.В.

Підписано до друку 07.10.2024. Формат 60x84/16. Папір офсетний білий. Гарнітура «Charter». Електронне видання. Ум. друк. арк. _____. Зам. № 117. Тираж 50 прим. Ціна договірна. Виходить українською та англійською мовами. Видавництво «АА Тандем» Адреса: 69006, м. Запоріжжя, вул. В. Лобановського, 27, кв. 69 Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців: Серія ДК №2899

вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, Запорізька область,
Україна, 69000

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького